

Miroslav Pelikan

PROZOR

PROZOR

Unatoč noći toplina nije popuštala. I samo je disanje bilo teško, o spavanju se moglo samo sanjati. Mokar od znoja izašao je na balkon. Učinilo mu se da je na betonu ispred zgrade još gore, »prava peć», pomislio je. Okrenuo se prema raskriljenim vratima, ne, ipak je odlučio ostati još malo. Možda naiđe povjetarac. Vrijedi sačekati. Zapali cigaretu i zagleda se dolje. Neremećena tišina, uredno složeni automobili, tek rijetki koraci. Lišće na obližnjem drveću, koje je nespretno odvajalo glavnu cestu od parkirališta, zašušti. Obradovalo ga je to lako pokretanje. Znoj se polako sušio, bilo mu je sve ugodnije. Dogorjelu cigaretu baci u dvorište. Uvijek je pratio luk padajuće cigarete, nastojeći pogoditi mjesto njezinog

pada. Lutao je još neko vrijeme već pomalo sanjivim pogledom po okolnim zgradama. Tek ponegdje osvijetljeni prozor. Sasvim lijevo, skoro pri vrhu susjednog nebodera, bijelo žuta površina prozora s figurom čovjeka. Eto, njih dvojica vjerojatno su jedini nespavači u kvartu. Vрати se osvježen u sobu, ali pravom snu još ni traga. Okretao se na jednu stranu, na drugu, savijao noge u koljenima, odmicao jastuk, nikako zaspati. Predugo je bio vani. Ponovno ustane, pripali novu cigaretu, čudeći se sam sebi, nikada nije bio noćni pušač. Oko njega potpuna tišina. Zakorači na balkon i pogleda prema neboderu. Neznanac je bio i dalje na istom mjestu. Jasno se je nazirala svjetlost koja je izbijala iza noćne figure. Čudna je ta noćna ptica. Jutro samo što nije svanulo, a neznanac ne spava. Tko zna čime se bavi i što sada radi? Bolest, možda? Tko bi znao. Stupi u sobu odlučan da više ne izlazi.

Dan ga je probudio poslije kratkog sna. Nedovoljno odmoren loše se osjećao, nekako iscijeđeno, poput prazne spužve. Već dugo nije bio ovako izmoren

nakon sparnih noći koje su prevladavale proteklih ljeta. Jedva se istuširao, pojeo nešto na silu za doručak. Srećom danas nije imao velikih obaveza na poslu. Reklamna agencija u kojoj je radio uzela mu je najbolje godine života, iscrpivši njegovu kreativnost gotovo do kraja. U posljednje je vrijeme intenzivno razmišljao o promjeni posla, zanimanja, bilo što, samo da se makne. No, dobro, agencija mu je pružila i ono o čemu mnogi sanjaju, sada mu je trebalo malo mira kako bi kontrolirano probudio svoj literarni nerv. U toku prijepodneva nekoliko se puta sjetio osvjetljenog prozora u daljini. Analizirao je sve, od prvog utiska do tegobnog lijezanja u krevet do pred samo jutro. Očito je, neznanač ga zanima, samo zašto. Koju tajnu želi otkriti u svijetlu iza neznanačevih leđa, doista nije znao. Možda bi ta cijela noćna situacija s neznancem bila zgodna ideja za spot na kojem je potpuno bezuspješno radio nekoliko proteklih tjedana. Hm, sam u noći, sa krunom od svjetla ,nije loše za početak. Tada je već

jasno osjećao kako je zagonetna figura na prozoru rješenje njegovog problema.

Cijeli je dan proveo u skiciranju nekoliko zgodnih upotrebljivih riječi, upotpunivši ih s nekoliko crteža mogućih kadrova. Tek navečer vratio se u svoj zagušljivi stan. Laka prozirna izmaglica toplog zraka zaklanjala mu je pogled prema neboderu. Zgrada je suviše daleko, morati će sačekati noć, pravu tamu. Bio je razgaljen razmišljanjem što ga sve može očekivati u kruni svjetla. Prva je tama donijela razočaranje. Topla kiša počela je padati, činilo se da bez prestanka curi. Kroz vodenu zavjesu prozor se nije mogao opaziti, jedva se kontura nebodera nazirala a kiša se nije smirivala. Ova je noć izgubljena. Ležeći na krevetu širom otvorenih očiju, osluškivao je lupkanje kiše, čekajući njezin prestanak. Pred jutro je kiša prestala. Isparenja ranog jutra bila su gusta i neprozirna. Jutro je donijelo trenutni zaborav. Danas se održavala tekuća prezentacija mogućnosti agencije, tu je uvijek bilo raznih gostiju, većinom nedobronamjernih, od modnih kreatora do

novinara, od novih lica do lica koja su zaboravljena. Onih nekoliko dobronamjernih, bili su redovni naručitelji reklama a oni nisu dolazili na ovakve prezentacije. Ipak prezentacija je bila za sve važna, morao je biti u dobroj formi i nije mogao niti sekunde više razmišljati o neznancu na osvijetljenom prozoru u noći, bez obzira koliko je dobar motiv.

Prezentacija je prošla uobičajeno dobro, s mnogo ispijenih pića i datih obećanja, uz mnoštvo poljubaca koji su neprestano letjeli agencijom. Mnogo pruženih ruku, tapšanja po ramenu, poneki i nelagodni susret s usiljenim osmijehom koji je budio uglavnom uspomene na mnoge napore koje je ulagao neuspješno u nizu veza.

Bio je zadovoljan svojim udjelom na prezentaciji . Pozdravio se s gostima i otišao. Trebalo mu je malo zraka , odšetao se do svoje zgrade nekim neobičnim, neuobičajenim putom. Iznenada je shvatio da prolazi pored nebodera koji negdje na samom vrhu krije noćni osvijetljeni prozor. Pogledao je prema

gore,teško da može prepoznati noćni prozor. Produžio je. Nagomilani umor proteklih dana, loše spavanje jednostavno ga je oborilo, utonuo je u zasluženi san.

Slijedeći dan donosio bi mu samo kratke bljeskove prisjećanja, zapravo neznana na prozoru miješao se s prezentacijom. Pravi košmar,s ve je češće osjećao. Noć što je slijedila donijela mu je samo ugodu, vrlo prihvatljiva temperatura, bez velike vlažnosti, nebo prepuno zvijezda. Da imam ovakvu situaciju u spotu, optužili me bez ustručavanja za kič, neveselo je pomislio. Ipak brzi pogled prema osvijetljenom prozoru na vrhu nebodera dao je očiti rezultat. Sve je bilo na svome mjestu, figura na prozoru, iza nje kruna svjetla .Predstava može početi i trajati dugo u noć. Prozor se protekom vremena, kako su se drugdje gasila svjetla, sve snažnije isticao, gotovo se nametao svojom trajnom prisutnošću .Cijelu je noć probdio na balkonu, pušeći i netremice gledajući taj jedan,j edini kadar s nepromjenljivim intenzitetom svjetla. Nakon nekog vremena učinilo mu se da

vidi lagano pomicanje figure, no brzo se uvjerio kako je to nedvojbeni znak da mu se oči umaraju i kako im je potreban odmor. Spot s jednim kadrom mora imati mega ideju, s tom mišlju zaspao je.

Jutro je iznjedrilo nekoliko odgovora, ako želi napredovati u skiciranju sinopsisa morao bi na bilo koji način upoznati tajanstvenu figuru s noćnog prozora .S druge strane tako bi stišao i svoju radoznalost koja ga je pomalo počela proganjati. Istog je jutra nekoliko puta na putu do agencije obišao oko nebodera, gotovo kao zvijer oko plijena. Odlučio se napokon ući u predvorje. Pomno je razgledavao istaknuta imena na poštanskim pretincima. Nije ništa otkrio, bilo je malo imena, većina pretinaca bez ikakve oznake. Ipak,pretpostavljao je da bi noćni prozor morao biti negdje oko četrnaestog kata. Lift ga je brzo dovezao do željenog kata. Šest sivkastih vrata oko lifta.Kako pogoditi prava vrata? Spustio se nezadovoljan u prizemlje.Misli o neznancu sve su ga više intrigirale.Istodobno nikako nije mogao shvatiti svoju radoznalost.Ideja za spot je

jedno a ovo istraživanje je nešto sasvim drugo. Što će mu sve to.

Ipak radoznalost je rasla i dosegla je neviđene razmjere, gotovo da je prerasla volumen njegovog tijela, osjećao je, puknut će ako ne upozna neznanca. Taksi ga je brzo dovezao do nebodera. Popeo se na četrnaesti kat i posve na slijepo pozvonio je na jedna vrata. Nitko se ne javlja. Pozvonio je još jednom, ovoga pute nešto duže.

Napokon su se vrata otvorila. Tek probuđeni muškarac njegovih godina sanjivo ga je gledao. Je li to neznanac.? Pokušao mu je objasniti motive svoga dolaska ali se riječi nisu čule. Bez glasa je otvarao usta.

Neznanac ga onakva zbunjenog uvede u stan, ponudi mu stolac i čašu žućkastog pića. Piće je ispio naglo, do kraja i tada posve razložno ispričao neznancu svoju priču proteklih noći, poentirajući sve s idejom za spot. Neznanac ga je posve nezainteresirano slušao, povremeno bi ga ipak pogledao, namještajući se na stolici nasuprot njega.

»Da, ja običavam, koliko izdržim, bdjeti u noći, bez prava razloga

.Buljim nepomično u mrak. Ne mogu zaspati, bolestan sam. Rijetko spavam, probudili ste me i oteli dugo željeni san.Nema veze, san je bio ružan,»

Promatrao je, sada je barem znao bolesna neznanca i zaželio je što prije otići. Čovjek je prestao govoriti. Zaklimao je koji put glavom ispuštaju neke čudne prigušene glasove, prije mrmljanje. Digao se i kratko pozdravio s neznancem koji ga nije oduševio. Pritiskao je nervozno gumb lifta ali nikako ga nije mogao dozvati.Pješice je požurio u prizemlje. Izletio je iz nebodera kao projektil iz katapulte. Do same večeri nije izlazio na balkom. Tek duboko u noć, gotovo kriomice izašao je na balkon i reklo bi se stidljivo pogledao u pravcu nebodera. Kruna od svjetla s figurom čovjeka lijepo se vidjela. Bolesnik opet motri,prebire noć. Neznancu uopće nije razumio što mu je govorio, valjalo bi ponoviti posjet.

Odmah ujutro krenuo je u novi posjet neznancu, ne razmišljajući što će mu reći.Pritisnuo je kratko zvono na već poznatim vratima. Neznancu je odmah

otvorio. Izgledao mu je neobično, čudno, posve odmoren čovjek, bez traga iznemoglosti.

»Ah, stari prijatelj».

Ušao je i pogledom počeo pretraživati prozor. Sve je bilo zakriljeno gustim sivim zavjesama. Došao je polako do njih i razmaknuo ih. Ugledao je čovjeka do prozora. Iznureni starac na visokoj stolici okrenuo se prema njemu. Lice s mnogobrojnim borama, izbrazdano dubokom starošću tupo je gledalo u došljaka.

»On je taj koji ne spava. Desilo mu se nešto u mladosti. Promaknulo mu je ono što je morao vidjeti i od tada gotovo da i ne spava. Mene plaćaju njegovi rođaci, pazim ga, on ne traži mnogo. Ah, da povremeno ga zamjenjujem, mnogi su dolazili upoznati noćnu pticu kako su se i sami često nazivali. Štitim ga od nasrtljivaca. Vi ste ga vidjeli, bili ste najuporniji. Svjetlo mu treba jer misli kako će na taj način biti lakše opažen, ne od vas, već od onoga što mu je nepovratno otišlo. Zbogom».

Glas iza mene je zašutio.
Okrenuo sam se i otišao. Šok je kratko
trajao.

Ipak to nije dobra ideja za spot.

Noći su postajale sve hladnije. Nisam
zbog nesanice morao izlaziti na balkon.
Ponekad bi pogledao prema noćnom
prozoru. Jedne noći, svjetla više nije bilo.
Starac je bio je opažen, očito. Poslije
nekoliko dana, misleći kako je sahrana
zacijelo već obavljena, potražio sam
neznanca u starčevom stanu. Nisam
očekivao da ću ga naći, no činilo mi se
prigodnim na ovaj način izraziti počast
umrlom. I opet sam ušao na isti način, sjeo
na isti stolac i bio ponuđen istim pićem. U
stanu nije bilo više sivih zavjesa i visokog
stolca. Prozor je bio zatvoren. Izmjenili
smo nekoliko uobičajenih rečenica. Nakon
nekoliko čašica osmjehnuo se i rekao,

«Da znate kako sam došao do
ovoga posla, ne bi vjerovali. Nekada sam se
sjajno provodio, uvijek u mnoštvu. U tom
ludilu učinio sam nekoliko manjih
pogrešaka i moj svijet je nestao, postao sam
suvišan. Starac mi je omogućio da se

sakrijem iza njegova prozora i glumim njegova zaštitnika. Uvijek me je smatrao slabićem. On je štitio mene.»

«A starac, što je s njim?»

«On je nekada, tako sam, čuo, radio na malom jadranskom otoku, odmah nekako iza drugog svjetskog rata. Od njega nisam čuo ništa, tek nekoliko riječi, kako su oni, posvuda oko njega i love ga, ne daju mu mira, ni danju ni noću.»

«Oni?»

«Zatvorenici, valjda ste čuli za taj otočić. On je bio njihov preodgajatelj.»

«Spomenuli ste, kako mu je nešto davno promaknulo, u mladosti.»

«I to su samo priče. Jedan od tih zatvorenika, ubio se pred njegovim očima. Skočio je na glavu s kamene uzvisine. Nakon toga imao je znatnih problema u službi, nije bio dovoljno budan.»

Nakon nekoliko dana, ponovno smo se sreli. Pričao sam u svom radu, o svom umoru, o svom nezadovoljstvu, starca nisam spominjao, on je šutio.

Ponekad u tjednu sjeli bi iza šahovskih figura, kod mene ili kod njega. On je više preferirao svoj stan. Jednom prigodom ugledao sam starčevu visoku stolicu do prozora.

»S ovoga je prozora strašan pogled, posebice noću« rekao mi je.

Sjeo sam do prozora, otvorio ga i osjetio svjež zrak. Vani, potpuni mir, uopće se ne osjeća protok vremena. Sjene su otišle, obavile su svoje. Pogledao sam prema svom balkonu, tamo je bila tama.

Miroslav Pelikan